

BUITEN

5^E JAARGANG N^O. 38.

ZATERDAG 23 SEPTEMBER 1911.

DE BAAI VAN RIO DE JANEIRO, BIJ AVOND.

INHOUD:

OVER HET VOORKOMEN VAN STERNA MACRURA, DOOR	
J. DAALDER DZ.	BLZ. 446
GROOTE BOOMEN, DOOR E. TH. W.	" 447
HERFST (GEDICHT), DOOR W. A. ZEIJDNER	" 447
EEN DAG IN RIO DE JANEIRO, DOOR BUSNECK, GE-	
ILLUSTREERD	BLZ. 445 EN 448—450
BRIDGET HARBOTTLE, DOOR C.	BLZ. 449
HERACLEUM GIGANTEUM	" 451
DE HOLENDUIF, DOOR A. B. WIGMAN, GEÏLLUSTR.	" 453
ROEIEN EN ZEILEN MET WHERRIES, DOOR C. H. M. P.,	
GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 454 EN 455
DE RUÏNE VAN MERUM (L.), DOOR A. F. VAN BEURDEN,	
GEÏLLUSTREERD.	BLZ. 456

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Alle kopij ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotograficën, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74-76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermetaing wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk uit blad te noemen als men naar aanteiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881. Stbl. No. 214.

OVER HET VOORKOMEN VAN STERNA MACRURA.

MACRURA NAUM. IN NEDERLAND.

MET veel genoegen heb ik de mooie plaatjes naar afbeeldingen van den Heer J. Vijverberg in No. 14 van „Buiten” gezien. Wat er over de Sterns verteld wordt, voldeed mij evenwel minder. Zoo wordt gezegd, dat schrijver voor *Sterna macrura* nergens een Nederlandschen naam heeft kunnen vinden. Toch ziet men in de meeste vogelboeken de namen Noordsche Stern en Zilvergrijze Zeezwaluw aangegeven. Ook wordt het voorgesteld, of de eieren van Vischdiefje en Noordsche Stern uit elkander zijn te kennen, wat evenwel niet het geval is.

Voor een aantal jaren hebben de bekende Ornitholoog Mr. R. Baron Snouckaert van Schauburg en ik een grondige studie gemaakt over het voorkomen van *Sterna macrura* Naum. in ons land, inzonderheid op Texel. Het zij mij vergund hier omtrent het een en ander mede te deelen.

Nauwelijks is April voorbijgegaan, of in groot aantal vindt men in ons land het alom bekende Vischdiefje (*Sterna hirundo* L.). Schoone en slanke vogeltjes zijn het, en bovenbina elk plasje en elke sloot kan men ze aantreffen. Meermalen ook ziet men ze boven de grachten en singels onzer groote steden. Schoon rood zijn de pootjes en ook de snavel vertoont die kleur, met uitzondering van het voorste gedeelte, dat zwart is. De bovenvederen zijn zacht blauwachtig grijs, de onderdeelen bijna wit, eenigszins grijsachtig, terwijl ook de hals, de stuit en de binnen-vlag der staart- en groote slagpennen wit zijn. In het zomerkleed is de bovenkop zwart. De geheele lengte van het diertje bedraagt 34 c.M., waarvan 16 c.M., op den diep gevorkten staart komt. Deze vogels zijn een sieraad voor onze moerasachtige streken en kusten.

Lang heeft men gemeend, dat dit de eenige inheemsche *Sterna*-soort met roode pooten was, omdat men de Noordsche of Zilvergrijze soort als niet tot ons land te behooren rekende. Prof. Schlegel verhaalt in zijne „Natuurlijke Historie” van Nederland het volgende: „Wij moeten doen opmerken, dat in het Noorden van Europa eene met ons vischdiefje zeer verwante soort voorkomt, die zelfs tot aan den mond der Jahde broedt, maar tot nog toe niet in ons land aangetroffen werd. Zij is een weinig kleiner en slanker dan onze soort, maar haar staart is langer, en het witgrijs der onderdeelen is donkerder en trekt sterk in het paarse. Zij draagt den naam van *Sterna macrura* of *arctica*.”

En Mr. Herman Albarda deelt in zijn „Aves Neerlandicae” van 1879 mede, dat de *Sterna macrura* als zeer zeldzaam moet aangemerkt worden, en spreekt van slechts twee bij ons te lande voorgekomen exemplaren. Op den 18den October 1862 zou een

mannelijk voorwerp in prachtkleed bij Leiden geschoten zijn en op 1 Juli 1896 had men te Bergum (Friesland) een dergelijk dier dood gevonden, dat waarschijnlijk tegen een telegraafdraad gevlogen was.

Vermoedelijk evenwel is deze vogelsoort aan de aandacht ontsnapt, tenzij ze zich eerst in het laatst van de 19e eeuw naar onze streken verplaatst heeft. Dat de soort meer zou voorkomen dan de ornithologen meenden, werd ook vermoed door de heeren Albarda en Mr. R. Baron Snouckaert van Schauburg. Van laatstgenoemde ontving ik in het begin van 1897 een schriftelijk verzoek, eens nauwkeurig op het voorkomen van deze species te willen acht geven, omdat hij vermoedde in het vorig jaar een donsjong te hebben ontvangen voor zijne collectie. Baron Snouckaert had tevens aan den Heer Albarda beloofd een onderzoek te zullen instellen, wat, zooals hieronder zal blijken, met den besten uitslag bekroond geworden is.

Toen in 1897 Meimaand in het land was, heb ik elken dag een bezoek gebracht aan de gevleugelde bewoners van den polder „het Noorden” op Texel, om te zien, of zich daar misschien Noordsche Sterns zouden ophouden. Vooraf had ik van Baron Snouckaert een balg ontvangen ter bestudeering, en ik had daaraan wel gezien, dat het niet zoo heel gemakkelijk zou zijn, de *macrura* op eenigen afstand van de *hirundo* te onderscheiden.

Heeft men van iedere soort een voorwerp in handen, dan vallen de verschillen duidelijk genoeg in het oog. De snavel van *macrura* toch is geheel rood, en dit rood is inniger, meer karmijnkleurig, dan bij *hirundo*. De voetwortels van *macrura* zijn aanmerkelijk korter dan die van *hirundo*, en ook het rood der pooten is inniger, evenals bij den snavel. Verder is de kleur van buik en borst bij *macrura* purperachtig grijs, waarom haar de naam „zilvergrijze zeezwaluw” toegekend is. Eindelijk nog vertoont bij *hirundo* de binnenzijde der schacht van de langste vleugelpen eene breede zwarte streep, en die bij *macrura* een smal grijs streepje. Doch deze kenmerken zijn niet voldoende, om de soorten in vlucht uit elkander te kennen. Meer vertrouwde ik nog daarop, dat *macrura* wat kleiner en eenigszins slanker is dan *hirundo*.

Honderden sterntjes heb ik in het veld mijner binocle gehad, en soms verbeeldde ik mij, verschil te kunnen bespeuren, totdat ik eindelijk twee dagen achtereen op een slootwalleetje van zeer nabij een paartje heb kunnen gadeslaan, waarbij de kenmerken van *macrura* mij wel in het oog vielen. Den volgenden dag verzocht ik een jager, even met mij mede te willen gaan naar de plaats, waar ik hoopte, tot de gewenschte ontdekking te kunnen komen.

Nog nauwelijks waren we den slaperdijk van „het Noorden” overgetrokken, of op hetzelfde walleetje zag ik weder de twee vogeltjes, die stellig reeds liefdesbetrekkingen hadden aangeknoopt, bij elkander zitten.

De jager laadde zijn geweer met patronen van Nr. 10, omdat ik de diertjes gaarne zoo onbeschadigd mogelijk wilde hebben. De niets kwaads vermoedende vogels bleven rustig zitten, tot ze voldoende onder schot waren, en slechts één schot benam beide diertjes het leven, en in minder dan geen tijd was bij mij alle twijfel geweken, en wist ik zeer beslist, dat het twee exemplaren der begeerde vogelsoort waren. Nog dienzelfden avond, 13 Mei 1897, heb ik de lijken, waaraan geen enkel bloedvlekje kleefde, in vloeiend papier gewikkeld, verzonden aan het adres van Mr. Baron Snouckaert van Schauburg, en binnen twee dagen had ik hieromtrent een allervriendelijkst schrijven, en een milde belooning voor den jager ontvangen. Later werd mij medegedeeld, dat de vogels van verschillende sexe waren.

Baron Snouckaert zou nu nog gaarne de *Sterna macrura* als Nederlandschen broedvogel willen bestemmen, waarom Z. Ed. op den 6en Juli naar Texel kwam, en op den volgenden dag met mij naar „het Noorden” trok, om het in te stellen onderzoek, zoo mogelijk, tot een goed einde te brengen. En we waren ook toen zeer fortuinlijk. Bij het eerste *Sterna*-nest, dat we vonden, werden paardenharen strikjes geplaatst, en weinig tijd daarna was een wijfje van *Sterna macrura* op het nest gevangen, zoodat nu onomstootelijk vaststond, dat deze soort op Texel broedende voorkwam. Dat we zeer verheugd waren over dit resultaat, is gemakkelijk te begrijpen. Het gevangen *macrura*-wijfje werd levend opgezonden naar „Artis”, waar het geruimen tijd heeft doorgebracht.

De twee eieren, die zwaar bebroed waren, zijn schoongemaakt door den heer H. H. ter Meer, te Leiden, en in het bezit gesteld van Baron Snouckaert, als de eerste met zekerheid vastgestelde *Sterna macrura*-eieren van Nederland.

In het volgend jaar werd het onderzoek door Baron Snouckaert en mij voortgezet; we wilden toen trachten te ontdekken, of *hirundo* en *macrura* in gemeenschappelijke kolonies broeden, dan wel elk afzonderlijk. Het was toen evenwel wat laat in den tijd geworden, om nog succes op ons streven te kunnen hebben.

't Werd Mei 1900, eer we eenige vorderingen konden maken. Zeer vele nesten van *Sterna*'s hebben we bekeken en de eieren er uit gemeten; ook hebben we geprobeerd op verschillende nesten voorwerpen te vangen, doch we waren toen ongelukkig, stellig omdat het nog te vroeg in den tijd was. In Juni, wanneer deze vogels broeden, gelukt iets dergelijks beter.

Eer Snouckaert dan ook heenging, beloofde ik hem het onderzoek te zullen voortzetten, en werkelijk ben ik later gelukkiger geweest, dan ik mij had durven voorstellen. Op den 6en Juli begaf ik mij weder naar den polder, die een dorado voor onze

moerasvogels genoemd mocht worden, en bij verschillende nesten van *Sterna's* plaatste ik vangapparaatjes. Alle deze nesten bevonden zich te midden van eenige honderden, bijna alle voorzien van drie eieren. Ik had het geluk zeven vogels te vangen, doch alle waren *Sterna's hirundo*. Dit bezorgde mij eenige teleurstelling, daar ik toen vermoedde, dat *macrura* weinig of niet voorkwam. Twee der vogels heb ik gevangen gehouden en de overige kregen de vrijheid weer. Doch de nesten heb ik nauwkeurig gehouden, om te onderzoeken, of de overblijvende echtgenooten het broedingswerk zouden voortzetten. Tien dagen later waren bijna alle eieren uitgebroed, en ook die, welke ik in de nesten der gevangen vogels achtergelaten had.

Toen ik op den 26en Juni wederom eene excursie ondernam, vond ik op eene andere plaats nogmaals verscheidene *Sterna*-nesten, doch thans alle met twee eieren. Ook hier werd de proef herhaald, en nu was ik bijzonder gelukkig, want thans geraakten zes vogels verstrikt en deze waren alle *Sterna's macrura*. Ook nu werden twee vogels gevangen gehouden en werd de gewichtige arbeid door de nablijvenden voortgezet en beëindigd.

Van een en ander werd door mij spoedig verslag gedaan aan den zeer belangstellenden heer Baron Snouckaert, die mij mededeelde, dat de waarneming omtrent het aantal eieren in de *macrura*-nesten zeer interessant is, in verband met een bericht uit een Duitsch tijdschrift, betreffende de onderzoekingen van twee Duitsche ornithologen op Spitsbergen en omliggende landen, waar *Sterna macrura* in menigte, *Sterna hirundo* daarentegen niet schijnt voor te komen. Die heeren vonden nooit meer dan twee eieren in een nest.

Het *macrura*-vraagstuk was hiermede een grooten stap verder gebracht. Met zekerheid toch kon nu het volgende er van gemeld worden.

- a. *Sterna hirundo* en *macrura* leven en trekken te zamen.
- b. *Hirundo* broedt ongeveer 20 dagen eerder dan *macrura*.
- c. *Hirundo* legt gewoonlijk 3, *macrura* 2 eieren.
- d. De broedkolonies dezer twee soorten worden op verschillende plaatsen gevonden.
- e. Bij beide soorten wordt door de(n) overblijvende(n) echtgenoot(e) het broeden voortgezet.
- f. De eieren van beide soorten zijn niet uit elkander te kennen; die van *macrura* zijn meermalen iets kleiner, dan die van *hirundo* en variëren tusschen 40 en 41 m.M. lengte en 28 en 30 m.M. dikte; doch ook worden er *hirundo*-eieren van deze afmetingen gevonden.
- g. Beide vogelsoorten komen bij ons in talrijke exemplaren broedende voor.

Later zijn ook onderzoekingen gedaan in andere deelen van het land, zooals in Friesland en op Schouwen, en het is ook gebleken, dat daar *Sterna macrura*, zoowel als *hirundo*, veelvuldig voorkwam.

Naar aanleiding van de beschreven onderzoekingen kon Mr. R. Baron Snouckaert in zijn in 1908 verschenen Vogellijst „Avifauna Neerlandica” dan ook beslist het volgende opnemen:

„*Sterna macrura macrura* Naum. — Noordsche Zeezwaluw. Zilvergrijze Zeezwaluw.

Het eerstbekende voorwerp voor Nederland is het mannetje, 't welk 18 October 1862 bij Leiden werd buitgemaakt en zich in 's Rijks Museum bevindt. Achtte men nog ten tijde van Albarda de soort hier te lande zeer zeldzaam, later is bewezen, dat zij zeer gewoon is en zelfs talrijk broedt. Ongetwijfeld is zij door de sterke gelijkenis met *Sterna hirundo* over het hoofd gezien.

De eerstgevonden eieren (Texel, 7 Juli 1898) bevinden zich in mijn bezit. *Sterna macrura macrura* broedt in menigte op Texel, waarschijnlijk ook op de overige Noordzee-eilanden, op Schouwen enz.”

De heer P. L. Steenhuizen, die later meermalen voor het doen van fotografische opnamen op Schouwen verblijf hield, trof er *Sterna's macrura* in menigte aan. J. DAALDER Dz.

GROOTE BOOMEN.

ERTIJD'S was men van meening, en velen zijn het thans nog, dat in Amerika, en meer in het bijzonder in Californië, de grootste boomen van de wereld worden gevonden. Toch is dit geenszins het geval, Mr. W. K. Harris deelt toch in „Lone Hand” mede, dat er in

Australië boomen gevonden worden, die ruim 100 voet hooger zijn, dan de hoogste, die in Amerika aangetroffen zijn. Hierbij komt nog, dat het hout van deze exemplaren aanmerkelijk meer waarde heeft dan dat van de Amerikaansche *Sequoia*. De groote Australische boomen behooren allen tot het geslacht *Eucalyptus*, dat deel uitmaakt van de familie der *Myrtaceae*. Bijna al de soorten van dit geslacht behooren in Australië en Tasmania te huis en niet minder dan ruim 400 worden er daarvan aangetroffen. Voor de streek, waar deze boomen voorkomen, hebben zij groote waarde, zij groeien toch buitengewoon snel, somtijds ruim 3 M. per jaar, wat ten gevolge heeft, dat zij een zeer groote hoeveelheid water aan den grond onttrekken, waardoor de bodem, waarin zij staan, langzaam wordt drooggelegd. Hierbij komt nog, dat de bladeren een bijzonderen aromatischen geur verspreiden, die gezegd wordt antiseptische eigenschappen te bezitten.

De grootste soort van het geslacht *Eucalyptus* is de *Eucalyptus amygdalina*, die voornamelijk in Victoria wordt aangetroffen.

Hij vormt een prachtige opgaanden boom met een gladden, zuiver witten stam, die aan een marmerkolom doet denken, en tot ongeveer 30 M. uit den grond onvertakt blijft. Vooral wanneer men er een aantal in eenigszins nauwe valleien bijeen ziet, maken zij een overweldigenden indruk, daar het dichte bladerdak dan door marmeren zuilen schijnt gedragen te worden. De gemiddelde hoogte van deze boomen is ongeveer 90 M. doch in Gippsland, het Zuid-Oostelijk gedeelte van Victoria, worden er niet alleen een groot aantal exemplaren van gevonden die hooger zijn, doch boomen van 120 M. hoogte behooren daar lang niet tot de zeldzaamheden, terwijl er heel wat worden aangetroffen, die nog aanmerkelijk hooger zijn. Baron F. von Müller, destijds directeur van den botanischen tuin te Adalaïde, deelt mede, dat hij op tien mijl afstand van Healesville een reeds vervallen *Eucalyptus* heeft gemeten, die een hoogte had van 480 ft. (144 M.). Deze boom had bij den voet een omtrek van 81 ft. (24.3 M.) en dus een diameter van ruim 8 M. Een ander exemplaar, niet ver van den eersten verwijderd, was 415 ft. (124.5 M.) hoog, met een omtrek aan den basis van 69 ft. (20.7 M.). Müller zegt, dat deze boomen wel de hoogste van de wereld zullen zijn, aangezien zij de beroemde Californische *Sequoia's* nog aanmerkelijk overtreffen.

Ook een andere soort van het geslacht, de *Eucalyptus globulus*, kan zeer groot worden en exemplaren van meer dan 100 M. hoogte zijn in Australië lang geen zeldzaamheden. Sinds 1854 heeft men deze soort bijna overal ingevoerd en zoo vindt men haar tegenwoordig niet alleen in Zuid-Europa, doch ook in Algiers, Egypte, Tahiti, Nieuw-Caledonië, Natal en Indië. Vooral ook in Californië heeft men deze *Eucalyptus* zeer veel aangeplant, terwijl er ook langs den Central Pacific Railway dichte bosschen van zijn geplant, om de lijn tegen sneeuwval te beschermen, maar ook om later voldoende werkhout te hebben.

Hoe groot ook de Australische boomen zijn, toch belet dit niet, dat ook de Californische *Sequoia's* zeer belangwekkende boomen zijn. Deze komen gewoonlijk voor in dalen op een hoogte tusschen 4000 tot 7000 voet. In een zeven of achtal van deze dalen worden zij gevonden, waarvan de grootste tusschen de King's en Kaweah rivers worden aangetroffen. Een eigenaardig verschijnsel van deze groote boomen is, dat zij niet tot wouden vereenigd zijn, doch dat zij alleenstaand tusschen andere boomen worden gevonden. De gemiddelde hoogte van de *Sequoia* is ruim 80 M. met een doorsnede van meer dan 10 M. Het grootste exemplaar, dat er ooit van gevonden werd, was 102 M. hoog, het was reeds omgevallen en werd dan ook op den grond liggende gemeten; de grootste omtrek, die men ooit bij een *Sequoia* mat, bedroeg 30 M.

De Amerikaansche natuuronderzoeker, Prof. Whitney, heeft nauwkeurige metingen aan een van deze boomen gedaan. Hij liet er daartoe een vellen, waar 5 man 22 dagen mede bezig waren. Dit werk geschiedde, door naast elkander gaten door den stam te booren, doch toen men daarmede gereed was, bleef het bovineinde op den voet staan zonder om te vallen. Door wiggen in den sleuf te drijven, deed men hem ten slotte vallen, doch dit kostte aan de vijf werklieden nog drie dagen werk. Uit de metingen bleek toen, dat het hout een dikte had van 7.57 M. en de bast van 0.45 M. Twaalf Meter van af het onder-einde liet Whitney daarop de stam afzagen en bij nauwkeurige telling vond hij toen 1255 jaarringen, doch daar de stam hier nog wat hol was, meent hij de leeftijd gerust op 1300 jaar te mogen stellen. De doorsnede van den stam bedroeg hier nog 10.20 M.

Om een juist denkbeeld van de afmeting van dezen boom te verkrijgen liet Whitney op den stomp een koepel bouwen, dat een groot vertrek bleek te zijn. De gevallen stam werd toen met vuren uitgehold en toen men daarmede gereed was, bleek het dat drie ruiters negen Meter ver in den koker konden rijden en dat zij er te voet 21 M. diep in konden doordringen. Hier had deze tunnel nog een hoogte van 2.40 M.

Bekend is ook, dat men bij het aanleggen van een weg door den Mariposa grove op zoo'n woudreus stiet. Er werd toen besloten de boom te laten staan en een tunnel door zijn stam te houwen, zoo geschiedde, zoodat men thans met een rijtuig met vier paarden door dezen stam kan rijden.

De Australische *Eucalyptus* mogen grooter zijn, daar zij veel langzamer groeien, winnen de Californische *Sequoia's* het zeker verre in leeftijd.

E. TH. W.

HERFST.

Gouden kleuren, herreftstinten,

Blauwe nevel over 't land.

Lange witte wolkenlinten

Langs den lagen duinenrand.

Sperlend spet met kleine sprongen

Zilver vischje tusschen 't riet;

In de verte fluit een jongeu

Vogelhoog en hel een lied.

Zachte, reine dennegeuren,

Donker groen, en brandend rood —

Blijde tonen, blijde kleuren,

Heerlijkheid in blijden dood.

W. A. ZEIJDER.

RIO DE JANEIRO IN VOGELVLUCHT.

EEN DAG IN RIO DE JANEIRO.

HET was den avond van den veertienden dag, nadat de „Frisia”, een nieuw schip van de Koninklijke Nederlandsche Lloyd, Lissabon verlaten had, dat wij eindelijk „land” voor ons zagen, voor menigeen onzer medereizigers „het land der toekomst” — Zuid-Amerika. Het werd levendig op het dek en tot laat in den heerlijken voorjaarsnacht bleven vele passagiers boven; ook in de prachtige rooksalon waren de massieve zetels bezet en liet de conversatie aan opgewektheid niets te wenschen over. Het hoofdthema was natuurlijk Rio — de prachtige hoofdstad van Brazilië — en de weinige Brazilianen, die wij aan boord hadden, gaven in sterk overtuigende woorden, hoog op van de natuurschoonheden dezer stad en hare naaste omgeving. Eindelijk — gehoorzaamend aan de scheepsverordening — gingen zoo langzamerhand allen ter ruste, daar den volgenden ochtend zeer vroeg opgestaan moest worden, wilden wij niet de heerlijke binnenkomst in de baai van Rio verzuimen.

Het was een prachtige voorjaarsmorgen, bijzonder schoon op deze breedte en dubbel schoon op de blauwe golven van den Atlantischen Oceaan, die zacht langs de reeds dichtbijzijnde hoge oevers kabbelden.

Wij liepen nog slechts met halve kracht, bogen om de drie eilandjes, die de lieflijke namen: „Pai”, „Mai” en „Menimo” (Papa, Mama en Kind) dragen en hadden toen het geheele wonderschoone panorama voor ons.

Links de ruim duizend voet hoge „Suikerhoed” (Pão de Açúcar) — het kenteeken van Rio en de trouwe vriend aller zeelieden — een eenig markante landgrens, veruitstekend boven de toppen der zeker zeven honderd meter hoge steile Corcovado's en geheel op den achtergrond de steile spitsen der orgelgebergten (Serra dos Orgãos) die wel iets aan de spitsen der Dolomieten doen denken. Heel het wonderbare beeld, toont zulk een kleurenpracht als ware het een sprookje uit den 1001 nacht. De steil in zee aflopende rotsen, die een diep bruinroode kleur hebben, werden door de opkomende zon roodgetint, terwijl de hoge wouden diep-groen gekleurd waren.

Langzaam nadert de „Frisia” den smallen ingang van de prachtige baai, tusschen den „Suikerhoed” en het ernstig uitzieende fort „Santa Cruz” doorvarende; de breedte van den ingang is iets minder dan een zeemijl, maar de baai zelf is grooter dan het meer van Genève.

Nu ontrolt zich voor ons oog het grootsche panorama der „Cidade

de São Sebastião de Rio de Janeiro”, zooals de Braziliaansche hoofdstad officieel genoemd wordt.

Allereerst ontwaren wij de prachtige moderne voorstad van Rio, Batafago geheeten, met de beroemde ongeveer 7500 meter lange strandpromenade de „Avenue Baira Mar”. De stad breidt zich aan den rechter oever van den inham uit, hare met weelderigen boomengroei omgeven landhuizen aan de omliggende heuvels, op welke meest kerken en kloosters gebouwd zijn, naar voren schuivend. Achter de stad verheft zich de Morro do Castello met het seinstation en de oudste kerk der stad. De eigenlijke stad bestaat uit twee deelen: de oude stad en de in 1808 gebouwde nieuwe stad. De eerste strekt zich in onregelmatigen aanleg langs de kust van de baai uit.

Reeds het leven en vertier in de baai waar een aantal Oceaan reuzen voor anker liggen en waar een grooter aantal grootere en kleinere dampers heen en weer varen, maken op den eersten blik den indruk, dat wij ons hier in een der gewichtigste handelsmetropolen der nieuwe wereld bevinden. Hier en daar heffen zich uit de blauwe golven van de baai eilanden en eilandjes — bijna geheel aan den oever ligt het beroemde Slangeneiland (Ilha das Cobras), welke naam na de laatste Braziliaansche militaire revolutie ons evenzoo bekend is als de namen der Braziliaansche dreadnoughts „Minos Geraes”, „Sao Pailo” e.a.

* * *

Nu is werkelijk „alle hens aan dek” zelfs zij die anders gewoon zijn lang te slapen. „Ach” en „Oh”, „prachtig” en „magnifique” staan in de lucht. Een onzer, gewapend met een 8-maal vergrootende „Goerz”-binocle heeft intusschen ook den beruchten „Minas Geraes” — die thans zoo vreedzaam en stil ligt — ontdekt en toont hem den anderen met triomfeerende gebaren; weer anderen bewonderen het halve dozijn schoone slanke torpedojagers en links wordt reeds den naam van „Corcovado” leesbaar, voor ons het doel van ons uitstapje voor heden.

Een massa booten omringen onze slanke „Frisia”, helaas de gele quarantaine-vlag waait nog aan den voormast; de doijer schijnt zich niet in zijn morgenrust te willen laten storen, hij is nog steeds niet present. Maar eindelijk komt hij dan toch op zijn bootje aangestevend, dan komen de helpers en een kwartier later is de landing geoorloofd.

Dit laat men zich geen tweemaal zeggen: onze mooie blinkende „pounds” worden tegen eenige honderdduizenden „Reis” in ver-

DE HAVEN TE RIO DE JANEIRO.

fonfaaide hoogst onsmakelijke papiertjes ingewisseld bij den betaalmeester: jertz gehts los!

Hoe bedriegelijk zijn hier bij deze wonderbare lucht de afstanden; onze boot heeft een goed half uur noodig eer wij aan de haven komen. Wij hebben ook een „Gids” bij ons, die alwetend is en zoo komen wij door een stratengewirwar binnen eenige minuten op de Avenida Central, een mooie, breede straat, met monumenteële gebouwen, hier vindt men de groote banken en redactie-bureaux. Deze Avenida Central is een kind van den nieuwen tijd en werd midden door de huizenzee van het centrum der stad heengebroken, om een hoofdader voor het verkeer, voor den handel en voor het sociale leven te worden. De zeker twee kilometer lange avenue doorsnijdt een soort schiereiland en is aan beide einden door de grootsche havenwerken begrensd.

Wij stappen nu in een elektrische tram, die ons naar Sylvestre, een tusschenstation der tandradbaan, naar de Corcovadospits, brengen zal. Weinige minuten later zweeft onze wagen over een eng hoog viaduct, een nog in 't jaar 1748 onder koning Jaão VI aangelegde waterleiding, en genieten wij van een prachtig uitzicht op de uitgebreide huizenzee en de met schepen beweeglijke baai: menigeen werd daarbij eenigszins duizelig. Maar... wanneer men in veertien dagen geen land gezien heeft, dan mag men er zich niet over verwonderen, dat van zoo'n hoogte bezien de nieuwe wereld hem eenigszins wankelend toeschijnt.

De weg welke ons wagonnetje neemt, slingert zich geheel onmerkbaar voort, terwijl het onzalige bochten neemt. Een klein half uurtje later en wij zijn op een hoogte van meer dan 300 meter in het station „Sylvestre”.

Den geheelen tijd hebben wij aan de rechterzijde de waterleiding, een van de eigenaardigste bouwwerken op dit gebied, gehad. De berghellingen zijn met verkwistenden pracht door de natuur met exotische flora bedekt; hier en daar te midden van het frissche groen zien wij een of anderen reusachtigen boom met witte, roode of lilakleurige bloesem. Hier en daar ontwaart onze blik een stuk van het grootsche beeld, daar ver beneden, van de stad en de blauwe zee.

In Sylvestre stappen wij in den ruimen wagen der electrisch gedreven tandradbaan, die ons naar den top der Corcovado brengen zal en vroolijk gaat het verder, een heerlijke rit te midden der prachtige natuur. Hellingen en bochten wisselen elkander af en 't eene beeld is al schooner dan 't andere.

Daar gelijk met de „Frisia” nog meerdere Oceaanvaarders „Rio” binnengeloopen zijn, is de bevolking van onzen wagen zeer gemengd: natuurlijk als overal in de wereld Engelschen en Amerikanen, de eerste echter bij uitzondering zonder de roode bandjes der Baedekers — ditmaal toch hebben zij ze niet bij zich, omdat nog geen Baedeker voor Zuid-Amerika bestaat. Zooveel

te gretiger wordt er gekodakt. Eenige aanlokkelijk uitzieende hotels achter ons latend en met het bezoek daaraan ons tot later troostend — bereiken wij het eindstation van de Corcovadobaan.

Er blijven niettemin nog altijd een 150 pas te maken, eindelijk zijn ook deze achter den rug en wij zijn „boven”.

Schrijver dezès heeft menigen top in de eenzame bergwereld beklommen, menig uitzichtspunt in de wijde wereld bestegen, maar nog nimmer een zoo'n diepen indruk bekomen als die, welke het Panorama van Rio op hem gemaakt heeft. De indruk is groot, blijvend en overweldigend — die te beschrijven, daaraan waagt hij zich niet, dit laat hij aan een beter versneden pen over te doen; zooiets laat zich moeilijk in woorden uitdrukken. Onze afbeeldingen, kunnen den lezer een zwakken indruk van de schoonheid van het geheel geven.

Verbaasd staan de nietige aardbewoners op deze hoogte, bewogen naar de diepte blikkend.

Het ene kwartier vergaat na het andere en nog denkt niemand aan de terugtocht uit het land der droomen — maar — de energieke aanmaningen van onzen leider, roepen ons — en nu wij weder beneden, in het getier en gedrang van de wereldstad teruggekeerd zijn, komt ons alles als een droom voor.

's Namiddags bezoeken wij het prachtige Paleis Monroe en den beroemden botanischen tuin een der mooiste en grootste der wereld, met zijn beroemde Palmen-allee en de koningin der bloemen — de Victoria Regia, waarvan wij in No. 29 reeds eene afbeelding gaven.

's Avonds voert ons een groote automobiel de stad uit naar Lème, een badplaats aan den voet van den „Suikerhoed” grootsch van aanleg.

Heerlijke muziek, prachtige branding der eeuwig beweeglijke zee en een koud glas bier, besluiten dezen dag, een der schoonste in ons leven.

Onze enge heimat, de „Frisia” ligt stil en rustig in de baai en alleen de wachtgebende officier begroet de terugkeerende, verrukke uitvliegers.

BUSNECK.

BRIDGET HARBOTTLE.

BRIDGET Harbottle was uitgegaan op haren dagelijkschen tocht door het woud van Catcleugh met het meer van denzelfden naam, dat de Cheviot Hills raakt en waaruit een riviertje, de Rede, haar water ontvangt.

Elke boom, elk pad was haar bekend tusschen Otterburn, waar de Rede zich splitst en Carter Bar op de grenzen van Schotland aan den anderen oever van het meer.

Haar moeder, de weduwe van een verarmden Engelschen ridder,

bleef achter in haar eenvoudige, tamelijk versterkte bezitting op den linkeroever der Rede, niet ver van de schamele huttenrij, die toen het dorp Burness uitmaakten. Harbottle had eerst te Ashkirk gewoond in het gebied der clans, maar de plunderingen en schier openlijke vijandelijkheden der clanhoofden hadden hem zoo verarmd, dat hij ten slotte blij mocht zijn, een gedeelte van zijn roerende have te kunnen overbrengen naar Poltrick, dat hij van een oom had geërfd, maar waar hij vrij spoedig was overleden. Hoewel een energiek man, had het rusteloze bestaan te midden der ruwe Schotten, gevoegd bij den machtelozen haat, dien hij tegen elken Schot koesterde, zijn gestel ondermijnd en hem ontijdig in het graf doen dalen. Zijn vrouw, die zich van den voortdurenden kommer haars echtgenooten geen rekenschap gaf tengevolge harer gemakzucht, vond het leven in het nieuwe verblijf, dat zoozeer verschilde van het voor dien tijd gemakkelijk ingerichte huis te Ashkirk, meer dan vervelend en had reeds lang gevolg gegeven aan haar voornemen, om terug te keeren naar de oude woning, indien Bridget zich daartegen niet uit alle macht had verzet.

Bridget bezat hetzelfde rusteloze gemoed van haren vader en, hoewel zij de zorgen met hem had gedeeld, was zij te jong, dan dat die hare vurigheid zouden betoemen. Integendeel. Het harde lot, dat hun deel was geworden, had haren haat voor alles wat van de overzijde der Hills kwam, hoog opgevoerd en haar moeder was steeds bevreesd, dat zij op een harer tochten door het woud een ontmoeting zou hebben, die haren haat tot uiting zou kunnen doen komen. Bridget lachte haar moeder uit om haar dwaze vrees en dacht er niet aan, haar uitstapjes te beperken, nog veel minder te staken.

Heden was zij echter onrustig, onverklaarbaar gejaagd. Misschien dat de sombere wolken, die van den Peel Fell schenen neer te dalen en een hevig onweer voorspelden, haar drukten.

Onder de reusachtige eiken en vreemd gevormde abeelen hing een zware, warme lucht, die het ademen bemoeielijkte. Door de open plekken zag men den Peel Fell zijn scherpen omtrek tegen het looden zwerk afteekenen als een Titans-wachter op den heuvelgrens. De wolken rezen en daalden door den wind, die door de dwarsdalen van het grensgebergte kwam opsteken en het scheen, alsof de trotsche rotskam op en neer werd bewogen door een reuzenhand in de ingewanden der aarde. De benauwde stilte in het bosch had langzamerhand plaats gemaakt voor een geheimzinnig fluisteren der bladeren, dat van oogenblik tot oogenblik sterker werd en wies tot een grootsch, machtig gezang. Heel in de verte, maar toch snel naderbij komende, gromde en rommelde de donder. De Peel Fell werd bij korte tusschenpoozen scherp verlicht tegen de steeds dreigender uitziende wolken en het kon niet lang duren, of de storm zou ook over het bosch losbarsten, in al zijn geweld, in al zijn toorn, treffende en vellende wat zijn geweld zou willen weerstaan.

LAAN IN DEN BOTANISCHEN TUIN TE RIO DE JANEIRO.

IN DEN BOTANISCHEN TUIN TE RIO DE JANEIRO.

Bij het eerste zwakke gerommel was Bridget teruggekeerd en zij repte zich zooveel zij kon, want ze wist, dat een verblijf in het bosch bij zulk weer, hoogst gevaarlijk was. De warmte had bijzonder lang aangehouden en de onweders, die op de langdurige hitte moesten volgen, zouden buitengewoon heftig zijn. Zonder om zich heen te zien, snelde zij voort over het smalle pad, dat den grooten weg bij Woodburn verliet, om een kortere verbinding met Nisbet aan de andere zijde der grenzen te vormen. Plotseling sprong ze met een gesmoorden gil achteruit. Voor haar stond een man van forsche gestalte in de kleeding der Schotsche edelen. De man was nog betrekkelijk jong, naar de kleur van haar en knevel te oordeelen. Zijn gelaat was sterk gebruid onder den invloed van het ruwe klimaat, zijn blik was stout, gebiedend. Om den trotschen mond speelde een zegevierende glimlach, toen hij de ontstelde blikken van het meisje opmerkte.

— „t Is misschien veel gewaagd, schoone boschnymph, uw pad te kruisen, maar al zoudt ge de boschgeesten tot uw bijstand willen oproepen, ik zou het morgen weer doen, en dat enkel voor een blik uit uw schoone oogen.”

— „Uw hoofsche woorden zijn al weinig in overeenstemming met uw daden, Jonker Inverkeith. Ik kan er u dus weinig bijval voor schenken,” antwoordde Bridget, nadat ze zich vrij spoedig had hersteld.

— „Er klinkt tenminste uit uw woorden weinig vriendschap en daar gij zoo goed mijn naam kent, zou ik wel gaarne willen weten, aan wien en op welke wijze ik mij als ridder zou hebben misdragen.”

— „Ik ben een Harbottle, dat kan u genoeg zijn,” was het koele antwoord, „Een Harbottle van Ashkirk. Ge ziet dus, dat uw vleierijen gansch misplaatst zijn. En overigens, ik moet zien op Poltrick te komen voor het onweer mij in het bosch ver-rast,” en met trotsche voornaamheid wilde zij haar weg vervolgen. Immerkeith dacht er echter niet aan den weg vrij te laten. Zijn stoute blik was versomberd en een dreigende rimpel verscheen tusschen zijn zware wenkbrauwen.

— „Mejonkvrouw” sprak hij, en zijn stem was dofdreigend geworden, „ge durft u heel wat vermeten, door zoo te spreken en als ik zoo rustig blijf onder uw hoon, dan heb ik daarvoor twee goede redenen.....”

— „Is het ook al te stout, uwe edelheid te vragen, welke de goede redenen zijn, die een rustig edelman en goeden buur van zijn bezitting verdrijven?”

Een toornige vloek ontsnapte den jonker en onwillekeurig greep hij naar zijn kort zwaard. Hij stampte ongeduldig op den grond, zoodat de weeke grond scheen te beven onder den druk van zijn zwaren laars.

— „Oordeel niet, voor gij de drijfveeren kent, die de Inverkeith's er toe hebben geleid, te handelen met uw geslacht, zooals zij gedaan hebben, en ge zult overtuigd zijn, dat zij geenszins ruw of hardvochtig mogen genoemd worden.”

Er lag een eigenaardigen, schier zwaarmoedigen toon in zijn stem, zoodat het Bridget begon te spijten, den jonker zoo kwetsend te hebben geantwoord. Dan verrees voor haar geestes-oog de beeltenis van haren bekommerd uitzienden vader en de haat tegen het vervloekte Schotsche ras nam weer de overhand in haar. Bovendien kwam het onweder met onheilspellende

snelheid nader. De bliksem verlichtte van tijd tot tijd het donkere loof en de zware stammen met grilligen schijn en in de korte tusschenpozen tusschen twee ontladingen was het bijna donker tusschen het lage hout, dat den smallen weg omzoomde. Bridget wenschte dus hoe eer, hoe liever een einde te maken aan het onaangename onderhoud. Ze antwoordde daarom, thans op iets minder stekenden toon:

— „Uw drijfveeren, Jonker, wensch ik niet te kennen. In uwe oogen mogen zij voldoende zijn misschien, om uw handelwijze te rechtvaardigen, in die van ieder eerlijk mensch kunnen zij onmogelijk den toets der billijkheid doorstaan, daar ben ik van overtuigd. En nu nogmaals, laat mij door, ik heb mij reeds genoeg verlaat en het onweder kan ieder oogenblik losbreken.”

— „Heb geen vrees, zoolang ik hier ben. Ik zal u huiswaarts geleiden en mocht de storm ons overvallen, Inverkeith kent het bosch van Catcleugh beter dan wie ook; aan een goede schuilplaats zal het u niet ontbreken, want het woud heeft er vele, die mij vaak gediend hebben. Zie, jonkvrouw — vergeef mij mijn kwetsenden uitval van zooeven.” — voegde hij er op zachten toon bij, „uw ouders en de mijne hebben voortdurend in strijd geleefd en indien uw vertrek uit Ashkirk er geen eind aan had gemaakt, zouden de Harbottles van mij geen vijandelijkheden te vreezen hebben gehad. Mijn vader heeft den uwen niet lang overleefd en toen hij stierf heeft hij mij, zijn eenigen zoon, het geheim toevertrouwd, dat sedert jaren als een verschroeiende, verterende vlam tusschen de huizen Inverkeith en Harbottle heeft gewoed. Ik zeg geheim, ofschoon het dat eigenlijk niet is, want de ouderen van dagen, ze kennen het allen, maar nooit wordt er op gezinspeeld. Ge weet het, mijn landslieden, zijn zwijgzaam en zoo komt het, dat de feiten, die in mijn omgeving aan velen bekend waren, voor mij een geheim bleven. Neen ga niet heen”, viel hij zichzelf in de rede, toen hij bemerkte, dat zij opnieuw aanstalten tot heengaan maakte, „ik smeek u er om, en hetgeen, waar het om gaat is in weinige woorden gezegd. Een oogenblik, smeek ik u, nog te toeven.”

Zij haalde de schouders op, als gaf zij te kennen, dat heengaan niet wel mogelijk was, zoolang de spreker het pad vóór haar bezet hield. Hij scheen het gebaar op te vatten als een toestemming, zij het dan eene, die noodgedwongen werd gegeven en ging voort:

— „Of uw vader er mee bekend is, weet ik niet, daar de veete ontstond tusschen mijn vader en uw grootvader. Zooals ge weet is mijn vader gehuwd geweest met een dochter uit het huis der Glenpercy's, maar wat ge niet weet, naar ik vermoed, is, dat uw grootvader, Hagard Harbottle, zijn medeminnaar was. De oude Glenpercy wilde echter van een huwelijk met een engelschman niets weten en zijn dochter kon gereedelijk aan den wensch haars vaders voldoen, daar zij aan den jongeren Inverkeith de voorkeur gaf, ofschoon hij lang niet zoo vermogend was als uw grootvader. Een heel gewoon verschijnsel dus, dat zich nog dagelijks voordoet. Hagard kon het mijn vader echter niet vergeven, dat deze gelukkiger was met zijn aanzoek en huwde toen uit baloorigheid met een onvermogene en reeds vrij bejaarde Engelsche ergens in Durham, waar hij op een jachtpartij bij zijn neef, die daar woonde, kennis met haar maakte.

Reeds toen bereikten den Engelschen Koning van uit Schotland en uit het noorden van Engeland klachten over het ruwe, roofzuchtige optreden van de Schotsche baronnen. In hoeverre zulks waar was, werd mij niet geopenbaard. Als de voornaamste onder het roofgebloed, de dwingelanden, onderdrukkers en knevelaars, zooals het in die klachten heette, werd mijn vader genoemd, misschien dewijl hij door zijn huwelijk een van de rijksten van Schotland was. En wat bleek later? Uw grootvader, die lid was van het gezantschap naar het Engelsche hof, hoewel hem nooit een haar was gekrenkt en hoewel zijn bezittingen, die aan onze goederen grensden, nooit door een der lieden van ons huis zelfs maar waren betreden, was de overbrenger dier valsche geruchten.”

Inverkeith hield even op en beschouwde de trekken van het meisje tegenover hem. Het was hem echter niet mogelijk te zien of de spanning, die zich op haar gelaat afteekende, het gevolg was van zijn verrassende mededeelingen, dan wel vrees te kennen gaf voor het onweder, dat ieder oogenblik kon losbreken. Het was schemerdonker onder het dichte bladerdak der woudreuzen, en een enkele droppel tikte reeds op de boomkruinen. De jonker sloeg daar blijkbaar geen acht op en vervolgde zijn verhaal aldus:

— „In den aanvang hadden die klachten geen gevolg, maar toen ze zich herhaalden en steeds dringender en dringender werden, besloot men in London een leger uit te rusten tegen de aanmatiging der Schotten, en daarbij was een speciale opdracht gevoegd betreffende mijn vader.

Hoe dat vertoon van wapengeweld is uitgevoerd, is bekend genoeg. De koning en zijn ridders volvoerden wonderen van oorlogsdaden, enkel en alleen, om nog meer lauweren aan hunne heldenkrans te hechten, voornamelijk de eerste. Van het straffen der zoogenaamde onderdrukkers en het geven van voldoening aan de onderdrukkten, was geen sprake, behoudens één uitzondering.

— Moet ik nog duidelijker spreken?
Op zekeren avond verscheen een troep gewapenden op ons slotplein. Mijn vader was den geheelen dag in het gebergte geweest, waar de hoofden der clans een bijeenkomst hadden ge-

houden. Vermoeid en bekommerd zat hij in de groote eetzaal, toen hem de aankomst der Engelschen werd bericht. „Bij St. Dunstan”, riep hij uit, „dat is eerder dan mijn zegsman gedacht heeft”, en zich vervolgens tot den dienaar wendend, die het bericht bracht: „verzoek den ruiters af te stijgen en onthaalt hen in de hall volgens geboorte en rang; zend echter eerst Blistoy hier.”

— Ge moet mij vergeven, indien ik hier zoo in bijzonderheden treedt”, brak de jonker af, — „maar aangezien juist hier de voorname feiten aanvangen, moet ik trachten zoo duidelijk mogelijk te zijn.”

— „Uw mededeelingen zijn inderdaad van veel belang voor mij, jonker, maar toch moet ik er op aandringen, ze af te breken tot een volgenden keer, want het zou aan waanzinnigheid grenzen, ons verblijf in het bosch langer te rekken. De regen valt al dicht en spoedig zal het pad hier in een ondoorwaadbare poel zijn herschapen.”

— „Zoo gij het vergunt, zal ik u een eindweegs vergezellen en mijn relaas voortzetten, want wie is meester van den dag, die nog komen moet? En ik zou het mijzelf nooit vergeven, indien ik deze ontmoeting niet te baat nam, om u een betere overtuiging te geven van uw vroegere burenen.”

Al sprekende hadden zij het pad ingeslagen in de richting van Poltrick. Het meisje luisterde ondanks zichzelf naar de welluidende stem van den jonker. Hoe geheel anders klonk die, dan toen zijn vleiende taal haar in haar vlucht had opgeschrikt. De herinnering aan alles, wat zijn vader hem op zijn sterfbed had verhaald en dat opnieuw de meest tegenstrijdige gewaarwordingen in hem wakker riep, deed zijn stem zacht trillen als in weemoed en Bridget betrapte er zich op, dat zij haren haat geheel vergat.

Aan lange en snelle voetreizen gewoon, vorderden beiden goed, terwijl het gesprek er mede (toe bijdroeg, den afstand, dien zij nog hadden af te leggen, te doen vergeten.

HERACLEUM GIGANTEUM.

Mr. G. J. du Cellie Muller te Maastricht in wiens tuin boven afgebeeld exemplaar staat, en die ons welwillend een foto ter reproductie afstond, schrijft:

Deze plant, ait voorjaar nog slechts een omvang hebbende van eenige decimeters, is thans bijna 3 Meter hoog, terwijl de doorsnede van den top van een blad tot dien van een daartegenoverstaand 3.55 Meter meet. Het blad, dat naar voren komt meet 1.30 Meter breedte bij 1.45 Meter lengte. Ter vergelijking deed ik mijn tuinman naast den steel (die van onderen 26 cM. in omtrek meet) plaats nemen. Om de 3 jaar heb ik één of twee exemplaren in mijn tuin, nu reeds sinds 12 jaar, maar nooit bereikten zij zulke kolossale afmetingen als deze. Overigens is deze reus in zoo ongunstig mogelijke condities wat de groei betreft, want hij staat slechts ½ Meter verwijderd van den stam van een jutte-peer in welks takken de bloemschermen zich ontplooiën.

— „Een oogenblik later”, hernam de jonker, „trad Blistoy, een oude bediende, binnen. Het was een forsche, hoogopgerichte gestalte, met de kracht van een beer en de sluwheid van een lynx. En terwijl de Engelschen zich vroolijk maakten over de goede ontvangst, die zij genoten bij een vijand, die straks het juk des overwonnenen zou worden opgelegd, sprak mijn vader Blistoy aldus aan op de hem eigen stugge, maar goedgemeende manier, „Blistoy, die kerels daar op het plein komen mijn jongen oplichten, mijn Dunfrid; ga achteruit, neem hem mee naar zijn oom in Culter; neem den weg door de bergen, langs de Ettrick Pen, de White Combe, de Broad Law en de Culter Fell. De heilige Dunstan moge je vergezellen. Haast je, ik kom overmorgen ook.” Zonder een woord te zeggen verdween Blistoy en een half uur later lag ik in een plaid gerold op den breedden rug van den trouwen knecht, die met vasten, stevigen tred de onbegaanbare wildernis doortrok. Toen hij weg was stond mijn vader op, om den Engelschen aanvoeder te ontvangen. Met langzame schreden liep hij het vertrek op en neer, terwijl hij mompelde. „Waren de tijden maar rijp, ik zou die Engelschen praalhanzen anders ontvangen; maar van mijn zoon blijven ze af, 't gebroed! O! Hartbottle dacht slim te zijn, maar Inverkeith is slimmer! Laat ze mijn vee rooven en mijn voorraad en mijn geld! Harbottle zal het mij terugbetalen met rente en met woekerrente, de lage ziel, de schurftige Engelschman!”

Zoo raasde hij nog eenigen tijd voort, maar toen de Engelsche aanvoeder binnentrad vond hij tot zijn verbazing een voorkomend en hoffelijk man in plaats van den ruwen roover, zooals hij gemeend had te zullen ontmoeten. Aan al de gestelde eischen werd zonder morren en onmiddellijk voldaan, alleen de grootste, de opeisching van Inverkeith's eenigen zoon, moest worden afgewezen.

Datzelfde heeft zich na dien tijd nog menigmaal herhaald, maar even dikwijls moest de oude en daarna de jonge Harbottle een deel van zijn eigendom, hetzij land, of fruit of vee, aan het slachtoffer zijner kuiperijen afstaan. Ge ziet dus, jonkvrouw, dat het noodlot, hetwelk uw huis voortdurend heeft getroffen, zijn oorzaak vindt in eigen schuld der Harbottles”.

Bridget had zwijgend toegeluisterd en in haar hart kampte het gevoel van haat, dat haar als vaderlijk erfdeel was nagelaten met iets, dat zij niet zocht te ontleden, als was zij bangst voor hare werkelijke gevoelens. Zoo geslingerd tusschen onoplosbare vragen, en onontwarbare draden, waarin zij al peinzend den knoop begon te vinden, stapte zij snel voort naast haren geleider. De regen viel thans in gestadig suizen neer en de hangende bladeren lieten groote droppels door, die zich allengs vervormden tot dunne straaltjes en haar dunne kleeding reeds begon te doorweeken. Inverkeith bemerkte het en legde ongevraagd behoedzaam zijn manteltje over haar schouders en telkens wanneer zij bij haar vluggen tred bleef haken aan een boomstronk of doornigen tak, was hij terstond aan haar zijde, om het gevaar van scheuren te keeren. Ze begreep zichzelf eigenlijk niet. Ze wilde trotsch de verleende hulp afwijzen, maar dan voelde ze zich weer zoo klein, zoo geheel vrouw in tegenwoordigheid van haren vijand — was het wel haar vijand — vroeg ze zich dan af.

Opeens bleef zij staan en legde met een gebaar van schrik hare fijngevormde hand op zijn arm. Een warm gevoel doorstroomde hem, een gevoel van zalige verrukking, een onzegbaar iets, dat als een elektrische vonk zich mededeelde, aan al zijn leden.

Maar zij gaf hem geen tijd, lang hierover na te denken, want met een angstig samentrekken harer fijngepenseelde wenkbrauwen, wees zij met uitgestrekte hand in de richting van de rivier, daar waar de weg over een heuvel liep. Bij een volgende, lichtstraal bemerkte Inverkeith twee mannen die snel naderbij kwamen.

— „Wie zijn dat?” vroegde hij.

Ze wilde antwoorden, maar haar antwoord werd overstemd door een felle donderslag, die de boomen deed sidderen en de jongelieden een oogenblik aan hun plaats bonden. Vlak bij hen stortte een zware eik met daverend geweld neer, in haar val een menigte takken der omheenstaande boomen afscheurende als riethalmen. Sidderend verliet Bridget het smalle pad en verschool zich in het struikgewas terzijde, den Jonker met een handbeweging beduidende haar te volgen.

— „Ik hoop, dat ze ons niet gezien hebben”, fluisterde ze. Schier op hetzelfde oogenblik hoorde men van uit de verte roepen „Bridget, Bridget!” Ze had de mannen dus blijkbaar herkend, en tevens de overtuiging, dat de in de verte roependen haar, noch haar metgezel hadden gezien.

— „Maar wie zijn het dan, die u zoo doen schrikken. Is het uw naam, dien zij roepen?”

— „Ja, ja”, antwoordde ze verschrikt, „het is mijn neef met een bediende. Laat mij alleen verder gaan, want als mijn neef u ziet, zal er bloed stroomen. Ga, ga”, smeekte zij, „voor het te laat is”.

— „Waarom heb ik het te danken, dat ge zoo plotseling bevreesd zijt voor mijn leven?” vroeg hij, en zijn stem was weer hard en streng.

— „Vraag het mij niet, vraag het mij niet”, ik weet het niet, maar ga nu, verberg u in het struikgewas”. Haar handen had zij smeekend opgeheven en haar stem en haar oogen smeekten zoo hartroerend, dat hij terstond zijn koelheid liet varen.

— „Ik zal gaan, geenszins omdat ik uw neef vrees, maar enkel omdat gij het vraagt. Ik zal echter terugkomen en dan...”

— „Bridget! Bridget!” klonk het weer, en nu zóó nabij, dat zij hem in haren angst van zich afstiet. „O, God, ga heen, berg u, martel mij toch niet langer”, kreunde zij schier waanzinnig. Hij antwoordde niet meer, maar verdween met snellen, onhoorbaren tred tusschen het lage hout.

— Bridget!!! Bridget!!! riepen de zoekenden weer en nu zoo nabij, dat zij te voorschijn kwam, terwijl ze riep:

— „Hier ben ik; wie is daar?” Een oogenblik later stond zij tegenover haren neef, die haar op zoo eigenaardige manier aanzag, dat zij bloosde en de oogen neersloeg.

— „Hoe komt mijn nicht zoo opeens uit de lucht vallen?” vroeg haar neef, en opnieuw verscheen in zijn oogen den spottenden blik van daareven.

— „Ik kom volstrekt niet uit de lucht vallen. Als ge uw oogen goed had gebruikt, had ge me den weg van Byrness af kunnen zien komen”.

— „En sedert wanneer, waarde nicht”, hernam haar neef, zonder acht te slaan op haar antwoord, „sedert wanneer regent het in het bosch van Catcleugh Schotsche manteltjes”. Zijn stem was bij de laatste woorden scherp, bijna ruw geworden.

En siddering overviel haar en zij moest al haar krachten inspannen, om staande te blijven, Duizenderlei gedachten doorkruisten haar hoofd, zonder dat het haar mocht gelukken, een aannemelijke uitvlucht te vinden. Star-oogend stond zij daar, niet in staat tot spreken.

— „Nu, Bridget, krijg ik geen antwoord”; hervatte haar neef. De meesterachtige toon van zijn vraag joeg haar het bloed met kracht naar de wangen. Ze was weer de koele, trotsche jonkvrouw Harbottle, toen zij antwoordde met de vraag:

— „Sinds wanneer heeft de heer Pitcown het recht zijn nicht ter verantwoording te roepen? Laat ik u vooruit zeggen, dat ik hem alle recht daarop ontzeg en mitsdien weiger ik, u antwoord of uitleg te geven omtrent mijn doen en laten. Het zou u vrij wat fraaier staan, indien ge mij niet langer ophieldt in dien stroomenden regen, die mij tot op de huid heeft doorweekt, en zonder haren neef nog met een blik te verwaardigen, nam zij den verderen terugtocht aan.

De aangesprokene, de heer Pitcown, zooals Bridget hem noemde, bromde iets tusschen de tanden, maar achtte het blijkbaar niet geraden, zijn schoone nicht te dwarsboomen, die met gezwinden tred het pad afliep en spoedig aan de andere zijde van den heuvel verdween.

* * *

Ongeveer twee uur voordat dat de eigenaardige ontmoeting in het bosch van Catcleugh plaats had, verschenen twee ruiters op het plein van den huize Poltrick. Van slotplein kon eigenlijk geen sprake zijn, want ten eerste was Poltrick geen slot en ten tweede bestond, wat de bewoners van de bezitting plein noemden, slechts uit een platgetreden grasveld, dat aan twee zijden natuurlijke grenzen bezat, namelijk de rivier ten westen en een rotspartij aan den noordkant. De oostelijke grens werd gevormd door het gebouwencomplex, waarvan het middenge-deelte, een zwaren toren van ruwen steen, alleen getuigde van de onrust dier tijden en dier streken, terwijl de zuidkant was afgemaakt door een hoogen, breeduitgegroeiden heg, in welks midden een zware deur van ruw gezaagd of wellicht gekapt hout als eenige toegang tot het plein was aangebracht. Het aantal bedienden scheen op Poltrick echter niet groot te zijn, want de man, die hun de poort had geopend, kwam ook weer terug, teneinde hunne paarden weg te voeren. Eerst wierp hij nog de hoofddeur open met de woorden: „Uwe edelheid gelieve binnen te treden, mylady verwacht u.” Dan sloeg hij rechts af in de richting van de stallen, het paard van den gast aan den teugel achter zich mee voerende en gevolgd door den tweeden ruiter, die den post van bediende scheen te vervullen.

In het breede voorhuis werd de binnentredende intusschen ontvangen door een huisknecht, wiens zwerige kleeding weinig in overeenstemming was met het vuile gelaat en de morsige handen, die hij waarschijnlijk geen tijd had gehad te ontdoen van het mengsel van stof en zweet. Daar toch, zooals reeds gezegd, de dames op Poltrick er niet veel bedienden op na hielden, moesten deze veelzijdig ontwikkeld zijn, en zoo kwam het, dat de huisknecht, toen hij den klopper had gehoord, ijlings zijn arbeid op den akker in den steek had moeten laten, om zich in den kortst mogelijken tijd te metamorphoseeren. Het behoeft dus geen verwondering te baren, als er soms, zooals nu ook, iets aan het uiterlijk ontbrak, aan zijn waardigheid deed dit echter niets te kort. Met statigen tred ging hij den heer Pitcown, want die was het, voor naar het woonvertrek, waar Lady Harbottle zich onledig hield aan het weefgetouw. Sinds eenige minuten had zij echter den spoel neergelegd en het werk laten rusten.

De lucht was gaandeweg betrokken en de kleine ruitjes, die bovendien slechts in gering aantal boven in de muren waren aangebracht, lieten slechts een sober licht door.

(Wordt vervolgd).

Foto R. Tepe

NEST MET JONGEN VAN DE HOLENDUIF.

DE HOLENDUIF.

GELIJKVORMIGER en eenzamer wordt ons land op ornithologisch gebied met ieder decennium. Akkerbouw en bebossing maken een einde aan het woeste land, droogmakerijen verslinden veen- en moerasgebieden, industrie, verkeer en bevolking ontnemen het land de rust, „nette” menschen dulden geen bochten begroeid met riet en waterplanten, en het naaldhout verdringt langzaam maar zeker het loofbosch.

Menige vogel voegt zich naar de landschapsverandering, en soorten als patrijs, kuifleeuwerik, grauwe gors, zwarte roodstaartje, boschduif en nog andere komt zij ten goede; andere soorten, zooals grasmusch en enkele rietzangers weten zich naar de veranderde omstandigheden te schikken, of verwisselen het hypergecultiveerde bosch voor stadstuintjes en -parken. Ik denk hierbij aan spreeuw, merel e.a. Maar er zijn er ook, die meer en meer in het nauw komen, wien het van jaar tot jaar meer aan broedgelegenheid ontbreekt, en die slechts nog op zeer weinige plaatsen de rust vinden, die zij noodig hebben. En wanneer niet de Vereeniging tot Behoud van Natuurmonumenten zich hunner erbarmt, verdwijnen zij langzaam maar zeker uit ons landje. Ik zal u met geen voorbeelden vermoeden; te zien hoe vele soorten wij (en andere landen, b.v. Engeland, niet minder) al hebben verloren, stemt altijd weemoedig, maar ik wil mij bepalen bij een der meest sprekende voorbeelden, de kleine boschduif of holenduif, de *Columba oenas* van Linnaeus.

Zij is de vogel van het oude woud, dat haar broedholten biedt, want zij bouwt niet, zooals hare verwanten bosch- en tortelduif, open luchtige nesten, maar zij broedt in boomholten, die haar door de moderne boschbouwkunde, welke geen zieke of beschadigde boomen duldt, niet worden geboden. En bovendien wil zij rust hebben, diepe boschrust, en zeer moeilijk went

zij aan het verkeer en menschendrukke. Waar het bladerdak het dichtst is, waar de takken vast in elkaar kronkelen, waar het licht slechts spaarzaam door de kronen valt, daar is het haar „am wohlsten” daar voert zij haar geheime leven. Ook daar, waar zij zich aan de cultuur heeft aangepast, in veelbezochte bosschen, is zij toch altijd angstiger dan de andere duiven, nadert men haar, dan breekt zij het doffe geluid plotseling af, en nooit zal zij, zooals hier en daar de boschduif, een zoo trouwelijke parkvogel worden als deze, en zelfs wanneer zij in een park broedt, wijkt zij steeds voor den mensch. Zoo komt het, dat haast niemand haar kent, ofschoon zij zoo groot is als de gewone huisduif. Het loont echter de moeite haar te observeren; de kleine boschduif behoort tot de aantrekkelijkste verschijningen onder onze middelmatig-groote vogels, en wie het aansluipen verstaat, en veel geduld bezit, krijgt haar wel te zien.

Reeds in het begin van de lente, als de wilgen zich tooien met gouden katjes, en de eerste witte bloempjes door het afgevallen blad breken, verschijnt de holenduif al bij ons. Plotseling strijkt een troep in het nog kale bosch neer. Dertig van de blauwe, roseborstige vogels laten zich neer aan den zoom van het woud. Stom zitten ze daar bij elkaar, en wanneer er een den kop draait, en met de roode oogen om zich heen spiedt, schitteren de goudgroene, purperen halszijden. Midden in het bosch, waar oeroude eiken staan, zit ook een troepje, maar de oppervlakkige voorbijganger zou ze niet opmerken, zóó stil zitten zij. Van tijd tot tijd vliegt er eens een 'n eindje omhoog, en een ander trippelt op den grond, en zoekt voedsel. Eén doffer echter schijnt zich te voelen in het Maartzonnetje. Hij gaat recht overeind zitten, en koert. Het is een dof, buiksprekerachtig gehuil, dat hij produceert, een halffluid, hol klinkend hoe-ook in 't begin dieper en langer dan aan het einde, een soort van zuchten. Drie, vier, vijfmaal laat hij dien toon hooren, dan al vlugger en vlugger, zoodat het een hol klinkend getril wordt, en plotseling is het bomuit. Een andere doffer rekt zich, en antwoordt hem, en zijn geluid is nog dieper dan dat van zijn voorganger. Een derde vocalist begint, en een vierde en vijfde sluit zich aan, totdat een wolk de zon verduistert, en allen zwijgen. Het is hier een bosch, als 't ware geknipt voor een holenduivenpaar. Een plekje, veraf gelegen van het verkeer, zoodat het houthakken nauwelijks de moeite loont. Daarom konden de eiken zoo oud worden. Honderden staan er daar, verweerde, maar nog stevige knapen, met hun dichte dak van bladeren en takken. Op deze plaats vinden nog een paar duifjes onderkomen, hetzelfde paar, dat verleden zomer in den eik achter het boschwachtershuis nestelde.

In een grooter gat van denzelfden boom huisde nog een boschuilenfamilie, maar daarvoor koesterden zij geen vrees, evenmin als voor de ransuilen, die in de dennen nestelden, en nog minder voor den buizerd, den torenvalk en het sperwer mannetje. Haar eenige vijand is de havik en 't sperwerwijfje. Maar zij zijn zeer voorzichtig, de duiven, en zoodra er iets niet in den haak is, vliegen zij snel naar het dichte hout, waar de struikridders hen niet zoo gauw kunnen volgen.

Toch onderscheidt zich de kleine boschduif in levenswijze vrij weinig van de andere duiven. Zij is wat meer bosch- en wat minder veldvogel, koert vaker aan de boschduif en maakt twee, soms zelfs drie broedsels, waarvoor zij telkens weer een ander nestgat gebruikt, omdat na het uitvliegen der jongen het nest te vuil is, om voor den tweeden keer dienst te doen. Evenals

hare verwanten leeft zij van allerlei zaden en insecten, terwijl zij door het opruimen van schadelijke onkruidzaden nuttig is.

Evenals andere hollenbroeders, zooals b. v. de zoo zeldzame hop, en de boschuif, wordt zij in streken, die haar passen, maar die geen geschikte nestboomen bezitten, bewoonster van het konijnhol. Dit is meermalen in ons land vastgesteld, ook in Westfalen en West-Hannover broedt zij hier en daar in konijnholten, wat onze afbeelding ook illustreert.

Ik geloof wel, dat er in Nederland meer holenduiven in den grond dan in boomholten geboren worden. In Duitschland wordt, sinds de zwarte specht onder bescherming staat, ook de kleine boschduif weer wat algemeener. Dat ligt daaraan, dat deze specht voor passende broedholten zorgt. Een gat gebruikt hij nooit voor den tweeden keer, en meermalen in het jaar timmert hij zich slaapholten, die dan weer aan andere hollenbroeders ten goede komen. Op meer dan een plaats is vastgesteld, dat de kleine boschduif zich weer inburgerde, nadat de zwarte specht in het bosch verscheen.

In ons land broedt die spechtsoort niet, maar daarom kunnen wij de holenduif toch wel tegemoet komen met nestkastjes. Men hange vooral kastjes op met flinke groote opening, die naar het Noord-Oosten gericht moet zijn. Veel succes!

(Vrij naar H. Löns.) A. B. WIGMAN.

Foto R. Tepe.

NEST MET EIEREN VAN DE HOLENDUIF.

Foto E. van Elfrinkhoff.

ZEILWEDSTRIJD VOOR WHERRIES OP 10 SEPTEMBER OP DEN AMSTEL, GEHOUDEN DOOR DE ZAAANLANDSCHE ZEILVEREENIGING EN GEORGANISEERD DOOR HET COMITÉ VOOR WHERRY-WEDSTRIJDEN.
I. Met de ster in het zeil, de „Julia” van den heer G. C. E. Crone, dan de „Meteor II” van den heer Joh. de Beer. Daarachter de „Ella” van „Willem III”, eigenaar de heer H. de Roos Jr. Verder links de „Kievit” van „De Hoop”, eigenaars de heeren H. Glasbergen en D. v. d. Linden. De optuiging van deze laatste is van een geheel nieuw door den heer H. C. A. van Kampen uitgevonden systeem, dat op dezen wedstrijd zeer goed voldeed. De „Kievit” toch behaalde den IIIen prijs.

ROEIEN EN ZEILEN MET WHERRIES.

VAN al de verschillende lustvaartuigen waarin wij, Nederlanders, spelevarend ons plegen te vermaken, mag wel de Wherry als zijnde, het populairste en meest voorkomende vaartuig, in de eerste plaats genoemd worden. Met tellen beginnend bij de Koninklijke Amsterdamsche Roei- en Zeilvereeniging „de Hoop”, heel de lange rij van Nederlandsche roeivereenigingen af en eindigend met de vele wherries, welke op talrijke, aan het water gelegen buitenplaatsen gestationeerd zijn, komt men gemakkelijk tot een optelling, waarvan het eindcijfer ver het duizendtal overschrijdt.

Hoe verblijvend dit hooge cijfer ook moge zijn, het is zeker niet in verhouding tot de schoone en ruime gelegenheid, welke ons waterrijke vaderlandje tot beoefening van gezonde watersport biedt en die gelegenheid zou zeker veel algemeener en op grooter schaal benut worden, wanneer ons volk meer overtuigd ware van het groote nut van roeien en zeilen en van het betrekkelijk ongevaarlijke van de watersport.

Jammer genoeg zijn roeien en zeilen geen takken van sport, waarin bij aankoop van een vaartuig gratis of tegen betaling onderwijs gegeven wordt. Watersport timmert nu eenmaal niet aan den weg, en de beoefening ervan wordt niet terwille van den afzet van vaartuigen, in winkels aangeprezen.

Het is meestal door een aansporing van kennis of vriend, dat de aspirant watersportman de eerste schrede zet in de goede en

gelukkige richting, door zich als lid te laten voorhangen van een of andere Roei- of Zeilvereeniging. Als lid aangenomen, zal hij door medeleden geholpen en onderwezen spoedig de edele roei-kunst in eenvoudig beginsel aangeleerd hebben en meer en meer vertrouwd worden met de vele kleine wetenschapjes aan watersport verbonden, als het aanleeren van scheepstermen, van uitwijkgeregels, het behandelen en instandhouden der vaartuigen enz.

Laat zijn beurs het toe, dan zal hij weldra overgaan tot aanschaffing van een eigen wherry en die of wel tweedehands koopen of nieuw laten aanbouwen. Bij de steeds vooruitgaande wherry-sport, zijn thans prijswaardige tweedehands wherries echter even zelden als witte raven.

De besteller zal op het vaartuig den stempel van zijn persoonlijke smaak en aspiraties drukken, door het te laten inrichten overeenkomstig het gebruik, hetwelk hij er van denkt te maken. Wenscht hij lange tochten te ondernemen en dikwijls onder jonggezellen uit te gaan op tochten waarbij roeien, zeilen en zwemmen elkaar afwisselen, dan zal de inrichting zoo eenvoudig mogelijk dienen te zijn. De vloertjes zullen met linoleum belegd, de kussens met wasdoek overtrokken en overigens alle onnoodige opschik vermeden worden. Wenscht de besteller echter dikwijls in gezelschap van sportlievende schoonen uit te gaan, dan zal niets aan opschik gespaard worden. Kostbare tapijtjes bedekken den vloer; fraaie trijpen, kussens zullen tot behaaglijk neervlijen

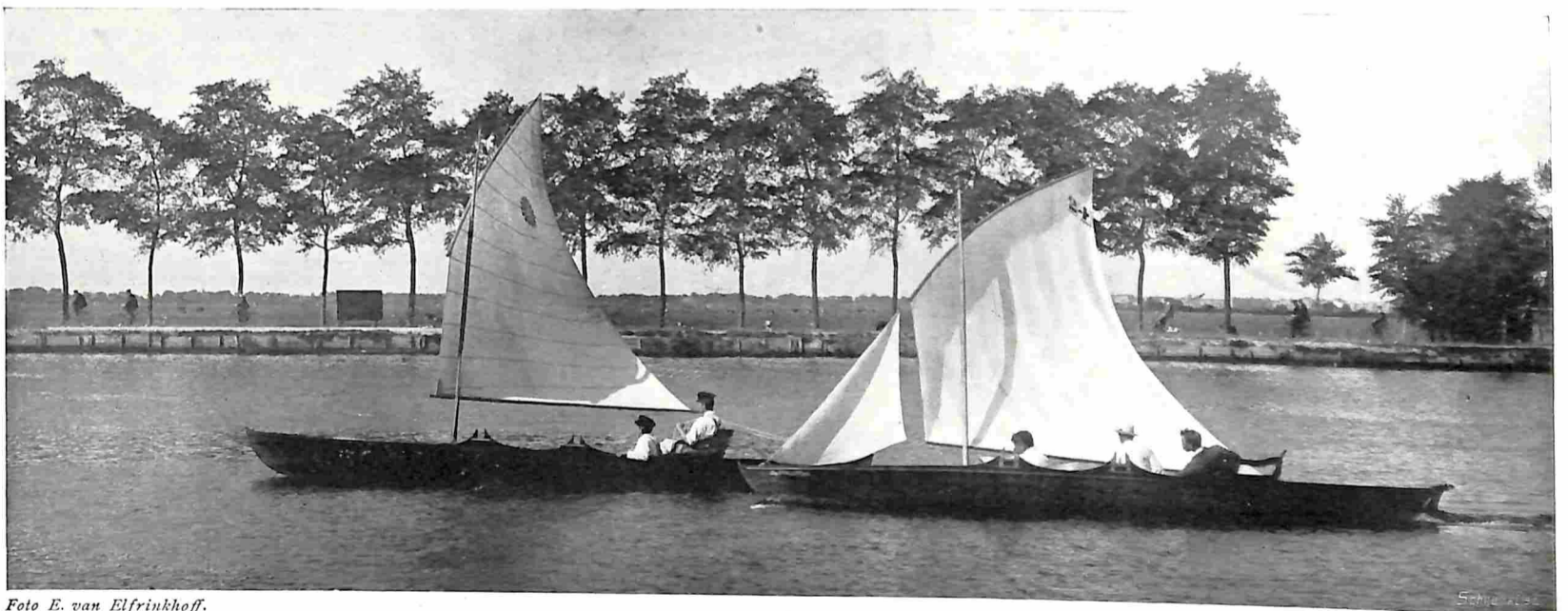

Foto E. van Elfrinkhoff.

ZEILWEDSTRIJD VOOR WHERRIES OP 10 SEPTEMBER OP DEN AMSTEL.

II. Links de „Guilio” van de Zaanlandsche Zeilvereeniging, eigenaar de heer J. Hinke, deze legde, zooals zij dat meestal doet, beslag op den eersten prijs. Daarachter de „Vivo” van de Roeiver. „Willem III”, eigenaars de heeren H. J. van den Berg en O. G. ter Gast. Deze tracht de „Guilio” voorbij te loopen, wat echter niet gelukt. Zeer goed en oplettend gezeild zou zij op wedstrijden beter geplaatst zijn indien haar zeilen beter stonden. Wanneer de rā's te dun zijn en doorbuigen, doet het zeil niet het volle effect.

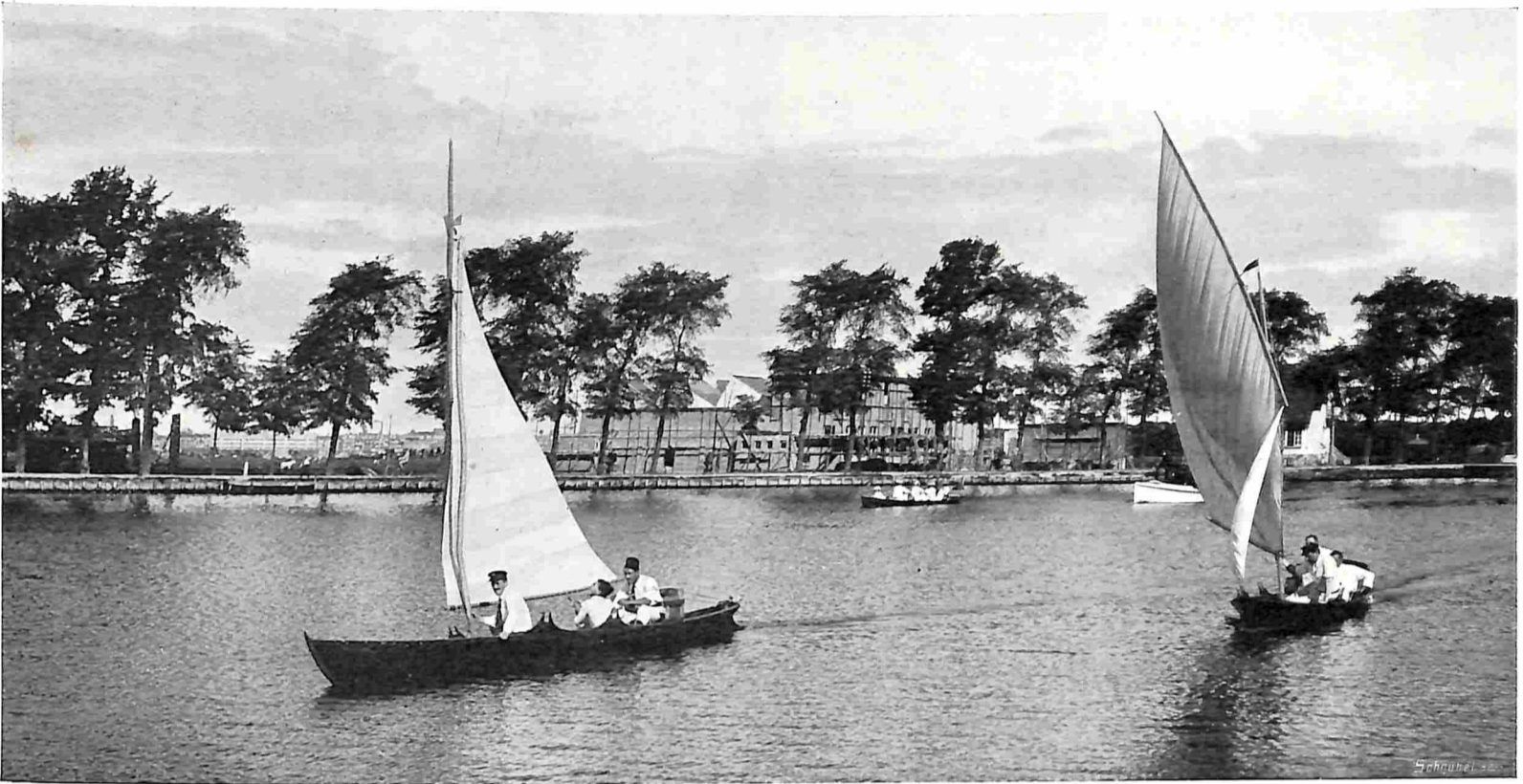

Foto E. v. Elfrinkhoff.

ZEILWEDSTRIJD VOOR WHERRIES OP 10 SEPTEMBER OP DEN AMSTEL.

III. De „Réve d'Or" van de Roei- en Zeilvereniging „De Amstel", eigenaar de heer C. M. Haag; links de „Svalan" van „Willem III" eigenaar de heer J. Schmitz.

in den gemakkelijken stuurstoel nooden en honderd andere kleine gerieflijkheden als japansche parasols, plaids, bonbonnières, bloemvaasjes, klokjes, — donzen rugkussens — welgevulde picknickmanden, thermos-flesschen, ijskastjes, verrekijkers enz. zullen de bekoorlijkheid van een verblijf aan boord verhoogen.

Op den dag dat de bootbouwer de Wherry, die, het zij terloops gezegd, een even harmonieus samengesteld als technisch ingewikkeld kunstgewrocht is van scheepsbouwkunst, aan den besteller aflevert, begint voor dezen een gelukkig tijdperk van zonnig vroolijken watersport.

Als een trouwe en betrouwbare gezellin, zal de Wherry, gestuwd door den rappen krachtigen slag van de roeiers, of door het in het blanke zeiltje blazende briesje, haar eigenaar en diens genoodigden blij en veilig brengen langs al de mooie dreven door vaderlandsch water onspoeld.

Wat een genot het is, een zonnigen zomerdag met vroolijk gezelschap in een wherry op het water door te brengen en de gezonde, spierstalende roeisport te beoefenen, dat kan alleen hij waardeeren, die inderdaad de frissche lucht en het vrije water lief heeft. Wat het echter beteekent per wherry, geheel onafhankelijk van spoor of hoteldwang een langen tocht te maken en daarbij zwelgend in een overdaad van blij zonlicht, zuivere buitenlucht en water dat tot zwemmen noodt, een mooi stukje vaderland door te zwerven, dat is iets, dat jammer genoeg nog voor al te velen een ongekend genot is. Maar niet voor dit vredig gedoe alleen is de wherry gebouwd. Er komen iederen zomer dagen, waarop lauweren in den vorm van prijzen, uitgelooft op de zeilwedstrijden, den eigenaar lokken en dan rust hij zijn vaartuig uit ten strijde. De mooie kleeden en kussens worden opgeborgen en al de overbodige zaken uit het vaartuig genomen, de hooge wedstrijdmast wordt opgericht en de groote

wedstrijdzeilen, meestal verlucht door geestig gevonden en toepasselijke wedstrijdteekens, waardoor zelfs een leek de verschillende vaartuigen van uit de verte reeds van elkander weet te onderscheiden, worden aangeslagen en beproefd.

Zeilwedstrijden voor wheries worden al sinds vele jaren gegeven, doch eerst in 1907 werden door een aantal vooruitstrevende en belangstellende liefhebbers maatregelen getroffen, die ordelijke en voor ieder deelnemer belangrijke wedstrijden in de toekomst beloofden.

Zoo werd een kostbaren zilveren beker en bronzen plaque geschonken, om als jaarlijkschen wisselprijs te worden verzeild en een nauwkeurig ontworpen zeilreglement vastgesteld, waarin onder meer het maximum zeiloppervlak dat gevaren mag worden voorgeschreven wordt.

Begin van dit jaar werd te Amsterdam opgericht een Comité voor Wherry-wedstrijden, bestaande uit een lid van elk onzer Amsterdamsche Roei- en Zeilverenigingen, met het doel de zeilwedstrijden voor wheries zoo mogelijk meer luister bij te zetten. Gesteund door de Amsterdamsche Roeiverenigingen en door een groot aantal particuliere bijdragen, mocht het dit Comité gelukken dit jaar reeds drie zeer goed geslaagde zeilwedstrijden te houden en het geeft op 24 September zijn sluitingswedstrijd, waarvoor niet minder dan twee en dertig wheries zijn ingeschreven.

Zulk een zeilwedstrijd, vooral wanneer ze op onzen mooien Amstel gehouden wordt, is bij gunstig weder, een uiterst opgewekt en vroolijk sportfeest. Heel de groote Amsterdamsche wherry-vloot en de steeds talrijker wordende motorbooten en kleine zeiljachtjes, varen dan met belangstellenden bemand op de korte wedstrijd baan tusschen Omval en het Kalfje in bonte bedrijvige mengeling dooreen, slechts even ruimte latend voor

Foto E. van Elfrinkhoff.

ZEILWEDSTRIJD VOOR WHERRIES OP 10 SEPTEMBER OP DEN AMSTEL.

IV. Een door bevriende sportsmen belangeloos ter beschikking gestelde motorboot sleept de deelnemers weer naar het punt van vertrek terug om den eindwedstrijd te zeilen.

de wedstrijdteilende deelnemers, die in partijen van zes vaartuigen verdeeld, kampend de baan langs schieten.

Staat er een zwak windje dan glijden de wherries door de hooge blanke zeilen getrokken, statig op het doel af, en het is dan voor de zeilers zaak, door kleine trucjes en behendigheidjes hun vaartuig naar de eerste plaats te boegseeren. Is echter Aeolus verbolgen en blaast hij harder dan het voor zoo ranke en zoo hoog opgetuigde vaartuigjes wel wenschelijk is, dan worden de races werkelijk uiterst spannend. Vliegensvlug schieten de wherries dan met steigerende en zwaaiende zeilen over het wit-gekuifde water en heel wat zeemanschap is dan noodig om de open scheepjes boven water te houden; waar die soms te kort schiet, hebben dan wel eens schipbreukjes plaats, die in vroolijke zwempartijen eindigen.

Dat de goed georganiseerde zeilwedstrijden voor wherries de laatste jaren een uitstekend propagandamiddel bleken te zijn, en dat zij veel er toe hebben bijdragen tot het verkrijgen van meer ervaring en handigheid bij de deelnemers en van een betere en meer rationeële optuiging van de wherries, zullen allen beseffen, die de gestadige vermeerdering van de Amsterdamsche wherrie-vloot van nabij hebben gadeslagen en beoordeelen kunnen hoeveel beter als voor eenige jaren geleden, de wherries thans opgetuigd zijn en gezeild worden.

C. H. M. P.

DE RUÏNE VAN MERUM (L.).

„HERTEN, Merum en Ool, drie durpen en mer eine pastoor”, zoo luidt het boerensprekwoord, waardoor de innige band, die deze drie dorpen, vlak bij Roermond gelegen, samenhoudt, aangegeven wordt. Men kon er bijvoegen, dat de dorpen slechts ééne kerk, één burgemeester, ééne school hebben en oudtijds slechts één kasteel, waarvan thans nog alleen eene fraaie ruïne over is. In vroeger tijd waren het alle drie Maasdorpjes, maar de grillige Maas heeft Merum verlaten en een ander bed opgezocht.

Op het grondgebied der gemeente Herten bevonden zich vroeger twee merkwaardigheden, thans nog slechts ééne. Rechts tegen eene waterachtige vlakte lag de Drususberg.

Stel u voor een heuvel uit klei gevormd, van boven afgeplat, met steile wanden, bestaande uit verschillende aardlagen en resten van een verbrandingsoven in het midden. Het volk wilde, dat hij uit den Romeinschen tijd dateerde en door de soldaten, op last van Drusus opgeworpen. Hij was nog grooter dan de tumulus tusschen Rolde en Assen in Drenthe. Het rapport, in den Belgischen tijd opgemaakt, op last der regeering, spreekt van „eene Romeinsche begraafplaats” op 500 pas afstand van de ruïne Merum.

Den naam ontving de heuvel, omdat Drusus het rechterbeen boven de knie gebroken had en hier ziek lag. Het been zou hem afgezet zijn, waarop de dood binnen drie dagen volgde. Hij werd toen hier begraven. Was het een vluchtheuvel, een grafterp, een offerplaats, wie zal het zeggen? Zijne kleilagen hebben andere vormen aangenomen en zijn steenen geworden, waarvan de nieuwe kerk gebouwd is. Op den ouden Maasover hoog boven de vlakte verheft zich tusschen het hout eene ruïne, die in belangrijkheid wint, naarmate men er korter bijtreedt. Het zijn de overblijfselen van den Oudenborgh, waarnaar de adellijke Petits, later Petit d'Oudenborgh genoemd werden. Voor een tiental jaren stond er nog een houten getimmerte op met een ooeivaar als windwijzer en werd de ruïne als Belvédère gebruikt.

Een trap voerde naar boven. Maar wind en weer, storm en regen, die aan den ijzerharden kolos niets konden veranderen, werkten zooveel te meer in op trap en koepel, tot men besluiten moest, om het bouwsel op te ruimen. Men had van af de hoogte van het nog bestaande brokstuk toren een heerlijk gezicht op Roermond, de Maas, de weiden en bosschen.

Laten wij eens zien, wat het Belgische rapport over den Borgh zeide. Het noemt de ruïne:

Eene steenen massa, genaamd de Borgh, oudtijds de Aldenborgh.

Het gebouw is gesticht ten tijde der Heidenen; zijn

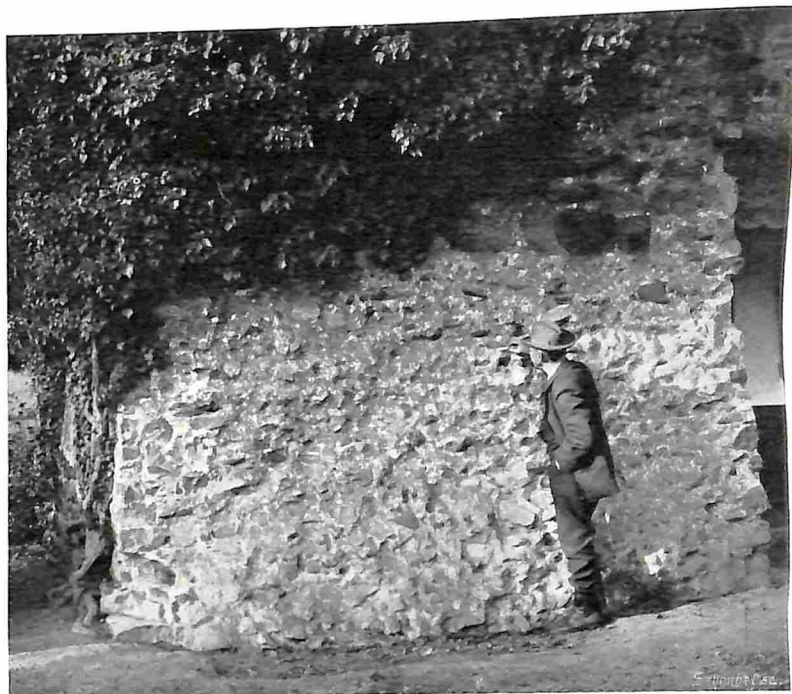

Foto Aug. F. W. Vogt.

KISTWERK OF AANEENEGEGOTEN MUUR DER RUÏNE MERUM (L.).

bouw is stevig; met ziet er harde basaltsteen, die veel op ver-glaasde steenkool gelijk. De lichte steen is tuf. Het is 80 voet hoog; van zijn top heeft men het schoonste vergezicht, men kan thans nog 65 torens tellen van de omliggende steden, dorpen en gehuchten. Toen men twee vleugels van het gebouw afbrak, die bouwvallig waren, vond men 1^e een safier, een kostbare steen, ter grootte van den nagel des wijsvingers. Er stond een Oostersche inscriptie op; 2^e een gouden medaille, aan de eene zijde het hoofd van Diana, aan de andere zijde een ossekop; 3^e een liard van Hendrik IV, koning van Frankrijk; 4e een ijzeren kistje, kant bevattende, die in stof viel. De Borgh behoorde in het laatst der XVIe eeuw aan Nicolaas Spee, schout van Herten, gehuwd met Maria Heijstermans. Op de Spee's volgde de van Harff, dan de rentmeester van der Meeren. In onze dagen kwam het aan de Petits, dan aan Robert Magnée de Horn, zoon der laatstovergeblevene freule Petit.

De ruïne is een raadselachtig overblijfsel uit vroegere eeuwen.

Is het een kasteel geweest of een wachttoren van de Maas? Voor het laatste is iets te zeggen, want nog voor enkele jaren toonde men in de muren de zware, ijzeren ringen, waaraan de schepen, welke de Maas bevoeren, vastgemeerd werden. Daaruit zou men kunnen besluiten, dat het een Maasburcht was. In ieder geval, is meer licht zeker gewenscht.

De latere bezitters der ruïne hebben van de mooie ligging gebruik gemaakt, om er een soort lusthuisje bij te zetten.

A. F. VAN BEURDEN.

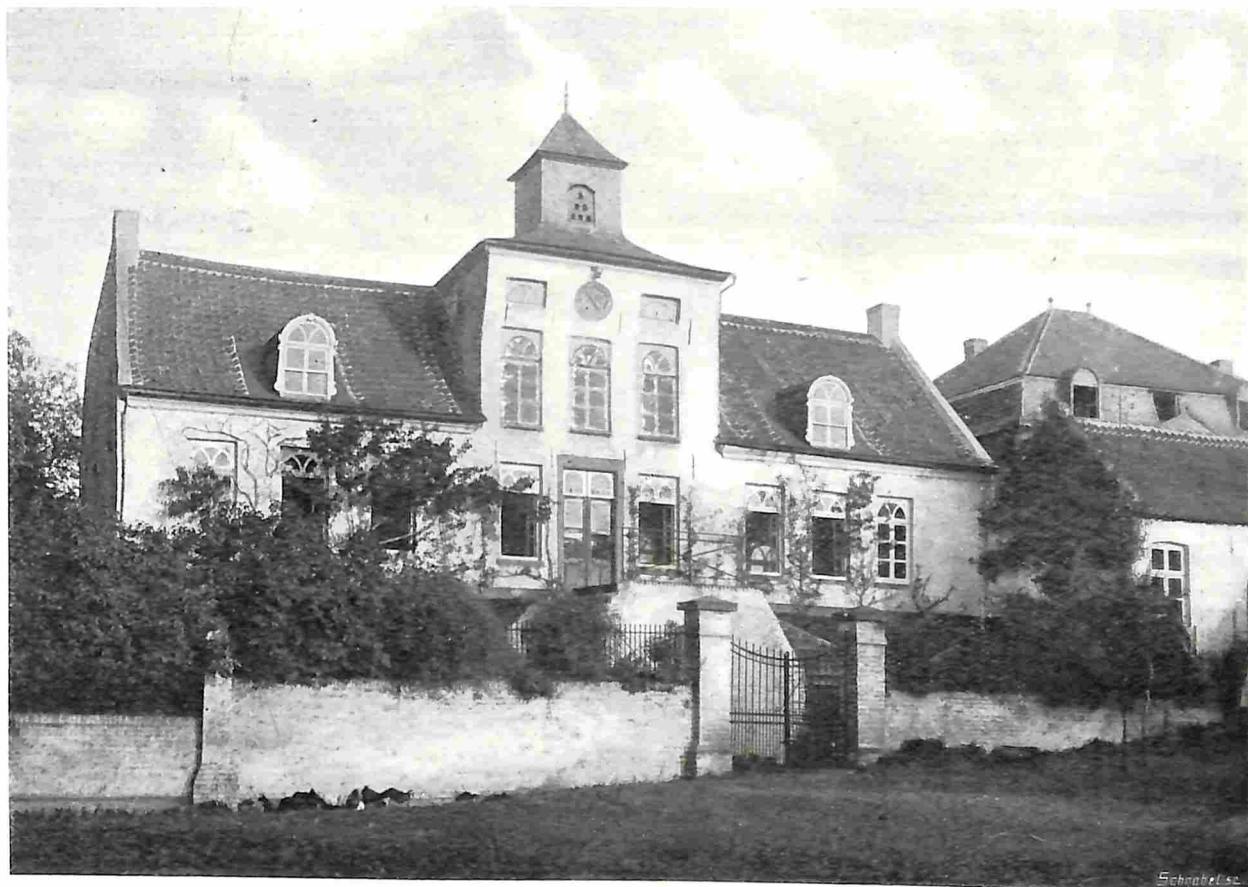

Foto Aug. F. W. Vogt.

LUSTHUISJE BIJ DE RUÏNE VAN MERUM (L.).